

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.09.2007, sp. zn. 29 Odo 1665/2005, ECLI:CZ:NS:2007:29.ODO.1665.2005.1

Číslo: 64/2008

Právní věta: Účinky sankce podle ustanovení § 183d odst. 2 obch. zák. zanikly dodatečným splněním oznamovací povinnosti odesláním oznámení podle ustanovení § 183d odst. 1 obch. zák. zásadně za předpokladu, že oznámení bylo zasláno předepsaným adresátům, obsahovalo předepsané údaje a že údaje uvedené v oznámení byly pravdivé a úplné.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.09.2007

Spisová značka: 29 Odo 1665/2005

Číslo rozhodnutí: 64

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Akciová společnost

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 28. 2. 2005 potvrdil Vrchní soud v Olomouci usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 10. 2003, kterým tento soud zamítl návrh na vyslovení neplatnosti všech usnesení valné hromady I. N. H., a. s., konané dne 12. 3. 2003 - dále jen „valná hromada“ (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.).

V odůvodnění rozhodnutí odvolací soud konstatoval, že soud prvního stupně nejen správně zjistil skutkový stav, ale věc správně posoudil i po právní stránce.

K námitce, že valná hromada nebyla řádně svolána, neboť oznámení o jejím konání nebylo podepsáno, zdůraznil odvolací soud, že pozvánka na valnou hromadu obsahovala všechny náležitosti předepsané ustanovením § 184 obch. zák. a navíc údaj o tom, že valnou hromadu svolává představenstvo. Tím bylo učiněno zadost kogentnímu požadavku zákona. Odvolací soud dále uvedl, že pozvánka či oznámení o konání valné hromady není právním úkonem, neboť jejímu vyhotovení nebo zveřejnění předchází rozhodnutí představenstva o svolání valné hromady a pozvánka (oznámení) je již jen výrazem tohoto rozhodnutí. V tomto bodě tudíž, dle názoru odvolacího soudu, nedošlo k porušení zákona či stanov společnosti.

O další námitce, že valné hromadě předsedal někdo jiný než akcionář a že z toho důvodu jsou všechna usnesení přijatá na této valné hromadě neplatná, a o navazující námitce, že listina

přítomných trpí vadou, jež se promítá v platnosti usnesení valné hromady, odvolací soud uzavřel, že zákon nevylučuje, aby předsedou valné hromady byl zvolen někdo jiný než akcionář. Dle názoru odvolacího soudu je věcí valné hromady, koho za předsedu zvolí. Úvahy navrhovatelů, že pokud by předsedou valné hromady nemusel být akcionář, mohlo by se říci, že ani předseda představenstva nemusí být členem představenstva, zhodnotil odvolací soud jako neadekvátní, neboť úprava volby předsedy představenstva je jiná. Do působnosti valné hromady podle ustanovení § 187 odst. 1 písm. d) obch. zák. náleží mimo jiné volba členů představenstva, neurčují-li stanovy, že jsou voleni a odvoláváni dozorčí radou, a podle ustanovení § 194 odst. 3, věta druhá, obch. zák. členové představenstva volí svého předsedu. Z této úpravy vyplývá, že předseda musí být zvolen z členů představenstva. Pro úplnost odvolací soud upozornil na to, že ani členové představenstva a předseda představenstva nemusejí být akcionáři. Nemusí-li být členem představenstva, které je statutárním orgánem, jenž řídí činnost společnosti a jedná jejím jménem, akcionář společnosti, není logické opodstatnění pro závěr zastávaný navrhovateli, že by předseda valné hromady společnosti musel být pouze akcionář. Ani v tomto bodě tak, dle názoru odvolacího soudu, nedošlo k porušení zákona či stanov společnosti.

Dále se odvolací soud zabýval námitkou navrhovatelů, že Fond národního majetku a společnost L. hlasovali na valné hromadě jako akcionáři, ač pozbyli hlasovací práva a hlasovat neměli.

Odvolací soud uvedl, že Fond národního majetku nabyl akcie společnosti v souvislosti s privatizací majetku státu, neboť jejich nabytí vychází z usnesení vlády č. 577 ze dne 5. 6. 2002. Taktéž k následným převodům akcií z Fondu národního majetku na společnost L. docházelo v souvislosti s privatizací majetku státu. Na společnost L. při hlasování na napadené valné hromadě proto lze aplikovat výjimku dle ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák., ve znění účinném v době konání valné hromady. Pokud společnost L. na valné hromadě hlasovala, činila tak podle tehdy platného zákona, který jí umožňoval hlasování, neboť byla z povinnosti učinit veřejnou nabídku zákonem vyňata. Úvahy navrhovatelů, že při prodeji akcií společnosti měl být zvolen postup, že povinnost učinit nabídku převzetí by společností L. vznikla, shledal odvolací soud pro posouzení platnosti či neplatnosti usnesení valné hromady přijatých na napadené valné hromadě bezpředmětnými. Konstatoval, že náleží Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2003, publikovaný ve Sbírce zákonů pod č. 87/2003, zrušil ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák. ke dni jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů. Účinnost nálezu ale nastala teprve od 31. 3. 2003. Zrušení ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák. nemá dle názoru odvolacího soudu se zřetelem k ustanovení § 71 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (podle něhož práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčena) dopad na hlasovací práva Fondu národního majetku a společnosti L. Odvolací soud uzavřel, že oba jmenovaní akcionáři byli v době konání valné hromady oprávněni hlasovat, ať osobně, či prostřednictvím zástupce, s ohledem na tehdy účinné ustanovení obchodního zákoníku, když zrušující náleží Ústavního soudu nemá zpětnou účinnost.

K námitce navrhovatelů, že společnost L. pozbyla hlasovací práva v důsledku nesplnění oznamovací povinnosti podle § 183d odst. 1 obch. zák. odvolací soud uvedl, že je třeba odlišit oznámení nabytí akcií zakládajících podíl 52,25 % na hlasovacích právech společnosti, jež L. nabyla do vlastnictví od Fondu národního majetku, od oznámení nabytí hlasovacího práva k akciím zakládajícím podíl na dalších 15 %, které L. nabyla na základě dohody s Fondem národního majetku.

Podíl ve výši 52,25 % společnost L., dle názoru odvolacího soudu, oznámila dne 11. 3. 2003, když v tento den odeslala oznámení zákonem stanoveným osobám. I když oznamovatelka byla v prodlení s plněním oznamovací povinnosti, odesláním dodatečného oznámení se obnovila její hlasovací práva ve společnosti dotčená předchozím prodlením.

Pouze oznamovací povinnost ohledně zbylých 15 % podílu na hlasovacích právech společnost L. splnila až po konání napadené valné hromady, a to dne 18. 3. 2003. V důsledku uplatnění zákonné

sankce tak, dle názoru odvolacího soudu, L. mohla na valné hromadě vykonat pouze hlasovací práva, ohledně kterých oznamovací povinnost splnila.

Jak však uzavřel odvolací soud, také podíl na hlasovacích právech ve výši 50 % postačoval k tomu, aby valná hromada byla usnášeníschopná a usnesení přijatá hlasy společnosti L. byla platná. Připuštění výkonu hlasovacích práv společnosti L. v plném rozsahu, včetně hlasovacích práv dotčených zákonnou sankcí, odvolací soud zhodnotil jako porušení zákona. Toto porušení nicméně, dle přesvědčení odvolacího soudu, ve smyslu § 131 odst. 3 písm. a) obch. zák. nezpůsobilo porušení práv osob oprávněných domáhat se rozhodnutí podle § 131 odst. 1 obch. zák. a nemělo závažné právní následky, neboť výkon hlasovacích práv s těmito akcemi nezměnil obsah přijatých rozhodnutí.

Odvolací soud dále uvedl, že samotná skutečnost, že společnost L. v oznámení ze dne 11. 3. 2003 konstatovala, že jedná ve shodě s Fondem národního majetku, ještě neznamená, že oba subjekty skutečně jednaly ve shodě. Jelikož nebyly naplněny předpoklady § 66b odst. 1 obch. zák., nešlo dle názoru odvolacího soudu o jednání ve shodě. Strany neměly vůli vykonávat hlasovací práva za účelem prosazení společného vlivu na řízení nebo provozování podniku společnosti. Fond národního majetku dočasně a za úplatu přenechal společnosti L. dispozici s hlasovacími právy, byla tedy naplněna hypotéza § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. Úplatu odvolací soud spatřoval ve věcném plnění, jež mělo spočívat v tom, že společnost L. prosadí jednoho zástupce Fondu národního majetku do dozorčí rady společnosti.

Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že P. V. nemá aktivní věcnou legitimaci v daném řízení s poukazem na to, že nabyl akcie společnosti až po konání valné hromady (dne 11. 6. 2003); není tudíž osobou oprávněnou k podání návrhu podle § 131 odst. 1 obch. zák. ve vztahu k usnesením valné hromady přijatým před tím, než se stal akcionářem. Tento názor odvolací soud odůvodnil tím, že navrhovatel nebyl poškozen na právech akcionáře usneseními z doby před jeho vstupem do společnosti, žádné takové poškození ve vztahu k usnesením přijatým napadenou valnou hromadou netvrdil a žádné takové poškození nevyšlo v průběhu řízení najevo. Odvolací soud rovněž poukázal na to, že vzhledem k medializaci záležitosti navrhovatel při nabývání akcií společnosti na veřejném trhu musel vědět o tom, jaká usnesení valná hromada přijala, mohl tudíž tuto skutečnost při nabývání akcií zvážit a podle toho se rozhodnout.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podali navrhovatelé a) a b) dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázali na ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., přičemž namítli, že napadené usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení věci a je v rozporu s hmotným právem.

Za otázky zásadního právního významu označili dovolatelé:

a) zda je svolání valné hromady právním úkonem, který musí být v souladu s § 40 odst. 3 obch. zák. ve spojení s § 191 odst. 1 obch. zák. podepsán,

b) zda může být předsedou valné hromady někdo jiný než akcionář,

c) zda vada v listině přítomných na valné hromadě z důvodu jejího podpisu předsedou valné hromady, který nebyl platně zvolen, způsobuje neplatnost usnesení valné hromady,

d) „zda obcházení zákona, resp. zneužití práva požívá právní ochrany, jestliže výkonnou státní mocí je účelově navozen stav, kterým dochází k porušení práv minoritních akcionářů v zájmu majoritních akcionářů, případně dokonce i ve veřejném zájmu,“

e) zda z hlediska trvání ochrany práva minoritních akcionářů mohou být minoritním akcionářům soudem upřena práva na ochranu přes rozhodnutí Ústavního soudu o zrušení části právního předpisu, jenž zásah do jejich práv před jeho zrušením legitimoval,

f) zda přenechání hlasovacích práv plynoucích z akcií jejich vlastníkem třetí osobě - majoritnímu akcionáři - podléhá oznamovací povinnosti ve smyslu § 183d obch. zák.,

g) zda zaplacení úplaty za přenechání dispozice s hlasovacími právy ve smyslu § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. lze spatřovat ve věcném plnění,

h) zda se za částečné řádné oznámení o hlasovacích právech má považovat vadné oznámení.

Dovolatelé obsáhle argumentují postoj k otázce právní povahy svolání valné hromady a personálních předpokladů pro výkon funkce předsedy valné hromady (ad a/ až c/).

K otázkám ad d) a e) dovolatelé namítají, že nabytí akcií od společnosti C. S. Fondem národního majetku za účelem jejich dalšího prodeje do majetku společnosti L. bylo obcházením povinnosti učinit povinnou nabídku převzetí za využití již tehdy protiústavního ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák. Domnívají se, že odvolací soud věc nesprávně právně vyhodnotil, neboť „kdyby bylo postupováno de lege artis“ mohla společnost C. S. prodat svůj podíl na společnosti do majetku společnosti L. a Fond národního majetku rovněž mohl prodat svůj podíl do majetku společnosti L. Tím by, dle názoru dovolatelů, společnost L. vznikla povinnost učinit nabídku převzetí. Jestliže se však postupovalo tak, že byly „privatizovány“ již privátní akcie ve vlastnictví společnosti C. S. jen proto, aby ke škodě minoritních akcionářů společnosti L. nevznikla povinnost učinit nabídku převzetí, nemůže být takové jednání posuzováno jako privatizace ve smyslu citovaného ustanovení. Obcházením zákona nemohlo podle názoru dovolatelů dojít k zániku nabídkové povinnosti. Dovolatelé jsou názoru, že aplikací protiústavního ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák. byla porušena práva minoritních akcionářů.

Dovolatelé zdůrazňují, že napadená valná hromada se konala až poté, co byl vyhlášen nález Ústavního soudu, kterým bylo zrušeno ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák. Dle názoru dovolatelů, protiprávní stav navozený účelovými úkony Fondu národního majetku, společnosti L. a společnosti C. S. se měl zhojit učiněním povinné nabídky převzetí alespoň poté, co byl nález publikován ve Sbírce zákonů. Dovolatelé nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že tato skutečnost nemá na vznik povinnosti vliv. Uvádějí, že po zrušení výjimky z povinné nabídky převzetí nemohlo pokračovat porušování práv minoritních akcionářů, když ani Fond národního majetku, ani společnost L. nemohli být v dobré víře, že jednají v souladu se zákonem.

K otázce, zda přenechání hlasovacích práv plynoucích z akcií jejich vlastníkem třetí osobě - majoritnímu akcionáři nepodléhá oznamovací povinnosti ve smyslu § 183d obch. zák. (ad f/), dovolatelé upřesňují, že sama společnost L. v oznámení ze dne 11. 3. 2003 uvedla, že jedná ve shodě s Fondem národního majetku. Dovolatelé dále poukazují na to, že mezi oběma akcionáři existovala smlouva, která je zavazovala určitým způsobem hlasovat, a že Fond národního majetku zmocnil společnost L. k výkonu hlasovacích práv bezúplatně, nemohlo se tudíž použít ustanovení § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. Místo toho měla nastoupit povinnost učinit nabídku převzetí v důsledku vzniku jednání ve shodě mezi Fondem národního majetku a společností L. Dovolatelé uzavírají, že oznámení ze dne 11. 3. 2003 bylo odesláno pouze několik hodin před konáním valné hromady, navíc s několika vadami, mohlo být tudíž publikováno až několik dnů po valné hromadě. Investoři neměli možnost se seznámit se skutečnostmi uvedenými v oznámení, účel povinnosti tak nebyl naplněn a sankce se měla dále uplatnit.

V otázce úplaty za přenechání dispozice s hlasovacími právy (ad g/) odvolací soud, dle názoru dovolatelů, přehlédl, že mezi Fondem národního majetku a společností L. existovalo jednání ve shodě, nikoliv dohoda o „úplatě“ v podobě prosazení jednoho zástupce Fondu národního majetku za člena dozorčí rady společnosti.

K otázce formálních vad oznámení nabytí podílu na hlasovacích právech (ad h/) dovolatelé upřesňují, že oznámení společnosti L. ze dne 11. 3. 2003 nebylo úplné, když v součinnosti s Komisí pro cenné papíry muselo být opakovaně doplňováno. Namítají, že podle § 183d odst. 2 obch. zák. je oznamovací povinnost splněna, pouze je-li oznámení odesláno ve stanovené lhůtě. Dostane-li se oznamovatel do prodlení s plněním oznamovací povinnosti (v daném případě prodlení společnosti L. mělo činit více než měsíc), není možné považovat jeho povinnost za splněnou již v okamžiku dodatečného odeslání oznámení, nýbrž teprve jeho řádným doručením. Přitom do začátku jednání valné hromady dne 12. 3. 2003 bylo oznámení pouze odesláno, nikoliv též řádně doručeno.

Z uvedených důvodů dovolatelé navrhují, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení odvolacího soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z údajů zapsaných v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Ostravě, Nejvyšší soud zjistil, že v oddílu B, vložce 297, je od 28. 2. 2005 zapsána změna obchodní firmy I. N. H., a. s., na obchodní firmu M. S. O., a. s. M. S. O., a. s., ve vyjádření k dovolání předložila argumenty na podporu rozhodnutí odvolacího soudu. K otázce nesplnění oznamovací povinnosti uvedla, že společnost L. učinila dvě odlišná oznámení. Obě byla odeslána 11. 3. 2003, každé se však týkalo jiných podílů na hlasovacích právech – jeden zahrnoval akcie v jejím majetku (52,25 %), druhý hlasovací práva, jež byla společnost L. oprávněna vykonat na základě dohody s Fondem národního majetku (15 %). Pouze oznámení týkající se posledně uvedeného podílu nebylo úplné. Společnost se ohrazuje proti tomu, aby byla obě oznámení směřována. Dle jejího názoru byla společnost L. oprávněna na valné hromadě vykonat hlasovací právo v rozsahu nejméně 52,25 %.

Z údajů zapsaných v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Ostravě, Nejvyšší soud zjistil, že v oddílu B, vložce 297, je od 1. 8. 2007 zapsána změna obchodní firmy M. S. O., a. s., na obchodní firmu A. O., a. s. (dále rovněž též jen „společnost“). Proto Nejvyšší soud v záhlaví rozhodnutí označil společnost novou obchodní firmou.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Předpokladem přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je závěr odvolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu, nebo některá v něm řešená právní otázka, mají po právní stránce zásadní význam.

O rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, jde zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř.).

Z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu má zásadní právní význam pouze tehdy, je-li v něm řešena právní otázka, která má zásadní právní význam nejen pro rozhodnutí konkrétní věci (v jednotlivém případě), ale z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (pro jejich judikaturu).

V otázce právní kvalifikace pozvánky na valnou hromadu (ad a/) Nejvyšší soud zásadní právní význam v popsaném smyslu nespátřuje, neboť tuto otázku vyřešil v rozhodnutí ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. [35 Odo 755/2005](#). V tomto rozhodnutí uzavřel a obšírně argumentoval, že svolání valné hromady (pozvánka na valnou hromadu či oznámení o jejím konání) není právním úkonem, nemusí tedy splňovat podmínky ustanovení § 40 odst. 3 obč. zák., včetně podpisu osob oprávněných jednat jménem společnosti. Odvolací soud tedy předestřenou otázku posoudil správně a v souladu s tímto

závěrem.

Za otázku zásadního právního významu nelze považovat ani posouzení, zda je valná hromada povinna zvolit svého předsedu z řad akcionářů společnosti, anebo zda může předsedou valné hromady zvolit také jinou osobu (ad b/). Rovněž tuto otázku vyřešil Nejvyšší soud ve shora uvedeném rozhodnutí, kde dospěl k závěru, že není v rozporu s obchodním zákoníkem, zvolí-li valná hromada předsedou osobu, která není akcionářem společnosti. Závěry odvolacího soudu jsou tedy správné také v tomto bodě. Snad jen pro úplnost Nejvyšší soud poznamenává, že není pravdou (jak uzavřel odvolací soud), že by se význam předsedy valné hromady vyčerpával v jeho odpovědnosti za náležitosti, pravdivost a úplnost zápisu. Jak Nejvyšší soud uvedl v citovaném rozhodnutí, předseda valné hromady disponuje ve vztahu k osobám přítomným na valné hromadě širokým organizačním oprávněním, které se bezprostředně projevuje ve výkonu práv akcionářů.

Ve světle posledně uvedeného závěru pozbývá zásadního právního významu otázka vady v listině přítomných z důvodu jejího podpisu předsedou valné hromady, který nebyl platně zvolen (otázka uvedená ad c/).

Zásadní právní význam Nejvyšší soud nespatřuje ani v posouzení, zda se skutečnost, že Ústavní soud České republiky (dále jen „Ústavní soud“) nálezem ze dne 12. 3. 2003, publikovaným ve Sbírce zákonů pod č. 87/2003, zrušil s účinností ke dni 31. 3. 2003 ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák., ve znění do té doby účinném (výjimka z povinnosti učinit nabídku převzetí), mohla odrazit v tom, že akcionáři Fond národního majetku a společnosti L., kteří na základě této výjimky nabyli před účinností nálezu akcie společnosti, pozbyli hlasovací práva v této společnosti v důsledku nesplnění této povinnosti (otázka uvedená ad d/ a e/).

Jak Nejvyšší soud uzavřel rovněž ve shora uvedeném v rozhodnutí, na které v podrobnostech odkazuje, i kdyby snad dospěl k závěru, že je nezbytné při aplikaci ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák., ve znění účinném do 31. 3. 2003, přihlížet k tomu, že Ústavní soud toto ustanovení později zrušil jako protiústavní, nemohlo by to mít vliv na projednávaný případ. Důvod tkví ve skutečnosti, že zákonodárce koncipoval zákaz výkonu hlasovacích práv v ustanovení § 183g odst. 2 obch. zák. jako sankci za prodlení s plněním povinnosti učinit nabídku převzetí. Aktivace zákazu tak nutně předpokládá nejen vznik povinnosti, ale také její porušení ze strany povinné osoby. Ačkoliv se sankce uplatní bez ohledu na zavinění, její aplikace z povahy věci předpokládá přinejmenším možnost vnímat, že povinnost existuje a jaké důsledky bude mít její včasné nesplnění. I kdyby tedy bylo nutno uzavřít, že zrušení výjimky má vliv na právní skutečnosti, které nastaly před jejím zrušením, důsledkem by mohla být nanejvýš nepravá zpětná účinnost nálezu, vznik povinnosti by bylo třeba konstatovat ke dni účinnosti nálezu (popř. ke dni jeho vynesení) a teprve v tento den by mohla začít běžet lhůta pro její splnění, s jejímž marným uplynutím by bylo možné spojovat uplatnění sankcí, které zákon pro ten případ předvídá, včetně sankce podle ustanovení § 183g odst. 2 obch. zák. Až do uvedeného okamžiku totiž bylo ustanovení § 183b odst. 3 písm. a) obch. zák. pro účastníky vztahů, na které dopadalo, závazné a byli povinni se jím řídit, a proto nelze dovodit, že porušili povinnost učinit nabídku převzetí s důsledky podle § 183g odst. 2 obch. zák.

Opačný výklad, že totiž zrušení výjimky nastolilo situaci, ve které je třeba na veškeré nabyvatele akcií na základě této výjimky zpětně nahlížet nejen jako na povinné osoby, ale dokonce jako na delikventy, kteří se ke dni účinnosti nálezu automaticky ocitli v prodlení s plněním povinnosti učinit nabídku převzetí, a tedy bez vlastního vědomí a možnosti tomu jakkoliv čelit se dopustili civilních, ale co hůře i správních deliktů se všemi důsledky z toho plynoucími (aplikace zákonných sankcí, jakož i možnost citelných postihů ze strany orgánů státního dozoru, resp. nyní dohledu), by založil pravou zpětnou účinnost, jejíž popsání důsledky natolik ostře kontrastují se základními postuláty právního státu (princip právní jistoty, ochrana nabytých práv, postulát nullum crimen, nulla poena sine lege atd.), že Nejvyšší soud takovou interpretaci pokládá za a priori vyloučenou.

Od tohoto závěru nemá Nejvyšší soud důvod se odchýlit ani v projednávané věci.

Shodně se závěry, jež Nejvyšší soud učinil v rozhodnutí ze dne 13. 12. 2006, sp. zn. [35 Odo 755/2005](#), Nejvyšší soud ani v projednávané věci nespatřuje zásadní právní význam v otázkách, zda obcházení práva, resp. zneužití práva požívá právní ochrany, jestliže výkonnou státní mocí je účelově navozen stav, kterým dochází k porušení práv minoritních akcionářů v zájmu majoritních akcionářů, případně dokonce i ve veřejném zájmu. Jak Nejvyšší soud uzavřel v tomto rozhodnutí, dovolatelé se uvedenými otázkami nepřímo domáhají posouzení, nakolik způsob privatizace „majoritního balíku akcií“ ve společnosti směřoval k obejití vzniku povinnosti cílového nabyvatele - společnosti L. učinit ostatním akcionářům společnosti nabídku převzetí. Takové posouzení ale Nejvyšší soud provést nemůže, neboť postrádá potřebný judikatorní přesah.

Zásadní právní význam ve shora popsaném smyslu, a potud má dovolání za přípustné, však Nejvyšší soud spatřuje v řešení otázky, kterou dovolatelé kladou pod písmeny f) a h). Vymezení otázky směřuje k právnímu posouzení, ve kterém okamžiku zaniknou důsledky zákonné sankce za porušení oznamovací povinnosti při dosažení či překročení zákonem stanovených prahů na hlasovacích právech společnosti, jejíž akcie jsou registrované, splní-li oznamovatel povinnost dodatečně tak, že těsně před konáním valné hromady odešle oznámení zákonem stanoveným subjektům, aniž toto oznámení do zahájení konání valné hromady dojde adresátům, popř. neobsahuje-li oznámení navíc všechny zákonem předepsané náležitosti. Tato otázka dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího soudu řešena, přitom je právně významná jak pro napadené rozhodnutí, tak pro soudní praxi vůbec.

Vzhledem k datu konání valné hromady (12. 3. 2003) Nejvyšší soud vyšel ze znění § 183d a navazujících ustanovení obchodního zákoníku ve znění zákona č. 600/1992 Sb., č. 264/1992 Sb., č. 591/1992 Sb., č. 286/1993 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 142/1996 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 142/1996 Sb., č. 77/1997 Sb., č. 15/1998 Sb., č. 165/1998 Sb., č. 356/1999 Sb., č. 27/2000 Sb., č. 105/2000 Sb., č. 29/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 30/2000 Sb., č. 367/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 370/2000 Sb., č. 120/2001 Sb., č. 239/2001 Sb., č. 501/2001 Sb., č. 353/2001 Sb., č. 15/2002 Sb., č. 126/2002 Sb., č. 308/2002 Sb., č. 125/2002 Sb., č. 151/2002 Sb. a č. 312/2002 Sb., včetně tehdejší zákonné terminologie (registrované akcie).

Podle § 183d odst. 1 obch. zák. osoba, která nabude nebo zcizí účastnický cenný papír společnosti se sídlem v České republice, jejíž akcie jsou registrované, a v důsledku jeho nabytí nebo zcizení dosáhne nebo překročí její podíl na hlasovacích právech společnosti hranice 5 %, 10 %, 15 %, 20 %, 25 %, 30 %, jedné třetiny, 40 %, 45 %, 50 %, 55 %, 60 %, dvou třetin, 70 %, 75 %, 80 %, 90 % a 95 % všech hlasovacích práv této společnosti anebo se sníží pod tyto hranice, oznámí tuto skutečnost písemně společnosti, Komisi pro cenné papíry a Středisku cenných papírů, které ji uveřejní podle zvláštního právního předpisu.

Podle § 183d odst. 2 obch. zák. osoba, které vznikla oznamovací povinnost podle odstavce 1 (oznamovatel), oznámí dosažení, překročení nebo snížení podílu na hlasovacích právech do tří pracovních dnů poté, co se o nabytí nebo zcizení účasti na společnosti podle odstavce 1 dověděla nebo dovědět mohla. Oznamovací povinnost je splněna, je-li ve stanovené lhůtě písemné oznámení odesláno. Oznamovatel, který je v prodlení s plněním oznamovací povinnosti, nesmí smluvně nabývat další účastnické cenné papíry. Smlouva uzavřená v rozporu s tímto zákazem není neplatná, avšak hlasovací práva nabytá na základě této smlouvy nemůže nabyvatel po dobu prodlení vykonávat. Oznamovatel, který je v prodlení s plněním oznamovací povinnosti, nesmí po dobu prodlení vykonávat hlasovací práva spojená s účastnickými cennými papíry, jež nabyt nad hranici uvedenou v odstavci 1, jejíž překročení oznámil, jinak hlasovací práva spojená se všemi účastnickými cennými papíry, které nabyt.

Podle § 183d odst. 3 obch. zák. oznámení podle odstavce 1 musí obsahovat obchodní firmu nebo

název a sídlo nebo jméno a bydliště oznamovatele, obchodní firmu a sídlo společnosti, v níž nabyt nebo zcizil účast podle odstavce 1, výši jeho podílu na hlasovacích právech ve struktuře hlasovacích práv podle odstavců 1 a 4 s uvedením dne, kdy stanovený podíl na hlasovacích právech dosáhl nebo překročil nebo kdy jeho podíl na hlasovacích právech poklesl pod stanovenou hranici.

Podle § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. pro účely plnění oznamovací povinnosti podle odstavce 1 se považují za hlasovací práva plynoucí z účasti na společnosti i hlasovací práva z účastnických cenných papírů, jež na základě smlouvy s oznamovatelem nebo s jím ovládanou osobou drží třetí osoba, jestliže tato smlouva předpokládá dočasné přenechání dispozice s hlasovacími právy oznamovateli nebo jím ovládané osobě za úplatu.

Podle § 183d odst. 6 obch. zák., jestliže dosáhly nebo přesáhly stanovené hranice podílu na hlasovacích právech podle odstavce 1 osoby jednající ve shodě nebo svůj podíl na hlasovacích právech pod stanovené hranice snížily, jejich podíly na hlasovacích právech se pro účely plnění oznamovací povinnosti sčítají. Oznamovací povinnost je splněna, splní-li ji jedna z osob jednajících ve shodě a uvede stanovené údaje i o ostatních osobách jednajících ve shodě, včetně podílu každé z nich na hlasovacích právech. Oznamovací povinnosti podléhá i změna podílu na hlasovacích právech mezi osobami jednajícími ve shodě v rozsahu zakládajícím oznamovací povinnosti, i když se celkový podíl na hlasovacích právech osob jednajících ve shodě nezměnil.

Podle § 186c odst. 2 písm. e) obch. zák. akcionář nemůže vykonávat hlasovací právo, pokud porušil povinnost podle § 183d obch. zák.

Z toho, že podle § 183d odst. 2 obch. zák. oznamovací povinnost je splněna, je-li ve stanovené lhůtě písemné oznámení odesláno, ale též z toho, že zákaz výkonu hlasovacích práv se podle téhož ustanovení, jakož i podle § 186c odst. 2 písm. e) obch. zák., uplatní, jen je-li oznamovatel v prodlení, Nejvyšší soud dovozuje, že povinná osoba se (vzdor předchozímu prodlení) zproští oznamovací povinnosti, jakmile odešle zákonem stanovené oznámení předepsaným adresátům. Jelikož zákonná sankce působí jen po dobu prodlení, splní-li oznamovatel povinnost opožděně, zaniknou účinky této sankce v okamžiku jejího dodatečného splnění. Z hlediska účinků zákonné sankce tudíž nemůže být rozhodující, zda a ve který okamžik bude oznámení doručeno adresátům. Uvedená koncepce sice může znamenat, že pokud oznamovatel odešle oznámení těsně před konáním valné hromady, povinnost sice splní, jejího účelu však nebude dosaženo, neboť v době konání valné hromady ostatní akcionáři ani další účastníci kapitálového trhu nebudou mít k dispozici informaci uvedenou v oznámení, tento důsledek nicméně zákonodárce předvídal, když připustil, aby docházelo k prodlevám mezi nabytím rozhodných podílů na hlasovacích právech a publicitou této skutečnosti, aniž to mělo mít vliv na výkon takto nabytých hlasovacích práv. Ostatně pokud by oznamovatel rozhodný podíl nabyt v kratší době před konáním valné hromady, než kolik činí lhůta pro splnění oznamovací povinnosti, mohl by na valné hromadě hlasovat, i když oznámení dokonce ani neodeslal. Odvolací soud proto nepochybil, vyšel-li ze závěru, že také při opožděném odeslání oznámení je oznamovací povinnost splněna v okamžiku jeho řádného odeslání, k tomuto okamžiku tudíž i pomínou účinky sankce podle § 183d odst. 2 obch. zák.

Uvedené důsledky se však mohou uplatnit zásadně jen za předpokladu, že oznámení obsahuje veškeré nezbytné údaje uvedené v § 183d odst. 3 obch. zák., a že údaje uvedené v oznámení jsou pravdivé a úplné. Opomene-li oznamovatel některého z obligatorních příjemců oznámení, či neuvede-li v oznámení záměrně některou náležitost nebo ji neuvede pravdivě a úplně, nezpůsobuje oznámení zánik oznamovací povinnosti, a tedy ani zákazů obsažených v § 183d odst. 2 obch. zák. Totéž platí, oznámí-li povinná osoba nižší podíl, než jakým ve skutečnosti disponuje. V takovém případě se nezproští oznamovací povinnosti ani ohledně oznámené části podílu. Odporovalo by účelu právní úpravy oznamovací povinnosti, kdyby bylo možné považovat oznamovací povinnost za částečně splněnou, pokud by povinná osoba obsah oznámení záměrně zkreslila. Při opačném výkladu by

oznamovatel mohl zvažovat, jak velká část hlasovacích práv mu postačí k prosazení jeho záměrů, a tomu by poté účelově přizpůsobil obsah oznámení.

Přitom závěr odvolacího soudu, že hlasovací práva z akcií Fondu národního majetku se v daném případě měla pro účely plnění oznamovací povinnosti přičíst k hlasovacím právům z akcií v majetku společnosti L., považuje Nejvyšší soud za správný. Ve smyslu otázky položené dovolateli pod písmenem g) Nejvyšší soud, shodně s odvolacím soudem, uzavřel, že pro účely použití ustanovení § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. může také jakákoliv nepeněžitá výhoda v ekonomickém či právním smyslu představovat „úplatu“ za přenechání dispozice s hlasovacími právy ve smyslu ustanovení § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. Účel oznamovací povinnosti vyžaduje, aby byl pojem úplata v citovaném ustanovení vykládán co nejextenzivněji.

Jen pro úplnost Nejvyšší soud poznamenává, že ani aplikace citovaného ustanovení nevyklučuje, aby bylo jednání oznamovatele a vlastníka akcií, který oznamovateli přenechal dispozici s hlasovacími právy ve smyslu tohoto ustanovení, současně kvalifikováno jako jednání ve shodě. Zda Fond národního majetku a společnost L. za daných okolností jednaly ve shodě, nicméně Nejvyššímu soudu nepřisluší hodnotit, neboť tato otázka postrádá nezbytný judikatorní přesah.

V projednávané věci ze skutkových zjištění soudu prvního stupně vyplývá, že společnost L., před konáním valné hromady oznámila Středisku cenných papírů, Komisi pro cenné papíry a N. H., a. s., že nabyla od Fondu národního majetku smlouvou ze dne 17. 6. 2002 ke dni 31. 1. 2003 52,25% podíl na základním kapitálu v N. H., a. s., a že od 17. 2. 2003 může na základě smlouvy a udělené plné moci vykonávat hlasovací práva k dalším 15 % akcií, které jsou v majetku Fondu národního majetku. Pro případ, že by Komise pro cenné papíry dospěla k závěru, že je takový výkon hlasovacích práv jednáním ve shodě podle § 66b obch. zák., připojila i oznámení o nabytí účasti ve společnosti osobami jednajícími ve shodě. Poté, co Komise pro cenné papíry posoudila vzniklou situaci a podřadila ji pod ustanovení § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák., společnost L. oznámení odpovídajícím způsobem opravila.

Za tohoto stavu nelze než uzavřít, že společnost L. odeslala před konáním napadané valné hromady oznámení o nabytí rozhodného podílu na hlasovacích právech všem stanoveným adresátům a v oznámení uvedla pravdivé informace o velikosti nabytého podílu a důvodech jeho nabytí. Její pochybení spočívalo pouze v tom, že důvod zakládající její oznamovací povinnost nesprávně právně posoudila a jen v tom směru také následně oznámení opravila. Z uvedeného plyne, že společnost L. oznamovací povinnost podle ustanovení § 183d odst. 4 písm. d) obch. zák. byť opožděně, splnila, když to, že v odeslaném oznámení nesprávně právně posoudila důvod vzniku oznamovací povinnosti lze považovat nanejvýš za její nepodstatné porušení ve smyslu ustanovení § 131 odst. 3 písm. a) a § 183 odst. 1 obch. zák., které nemělo závažné právní následky a že tedy byla na napadané valné hromadě oprávněna hlasovat.

Protože se dovolatelům prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení § 243b odst. 2, věty první, o. s. ř. zamítl.